

Pārvadājumi izmantojot TIR karneti

Juridiskais pamatojums:

- 1975.gada 14.novembra Muitas konvencija par starptautiskajiem preču pārvadājumiem, izmantojot TIR karneti (oficiālais teksts: angļu valodā; krievu valoda);
- Padomes 12.10.1992. Regula (EEK) Nr.2913/92 par Kopienas Muitas Kodeksa izveidi;
- Komisijas 02.07.1993. Regula (EEK) Nr.2454/93, kas nosaka izpildes kārtību Padomes Regulai (EEK) Nr.2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi;
- Ministru kabineta 2006.gada 16.maija noteikumos Nr.396 "Muitas procedūras - tranzīts - piemērošanas kārtība" (spēkā no 27.05.2006.);
- Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumi Nr.581 "Kārtība, kādā, muietojot preces, elektroniski iesniedz muitas deklarācijas" (spēkā no 03.07.2009).

Tranzīta procedūra.

Ārējā tranzīta procedūra atļauj Kopienas muitas teritorijā pārvietot:

- 1) ārpuskopienas preces, neattiecinot uz tām ievadmuitas nodokļus un citus maksājumus vai tirdzniecības politikas pasākumus vai
- 2) Kopienas preces gadījumos, lai novērstu to, ka sakarā ar precēm, uz ko attiecas eksporta pasākumi vai no tiem gūstamais labums, neizvairītos no šādiem pasākumiem vai neattaisnoti gūtu no tiem labumu.

Preču pārvietošanu, piemērojot tranzīta procedūru ir jāveic saskaņā ar kādu no turpmāk minētajiem nosacījumiem

- ar Kopienas ārējā tranzīta procedūru;
- izmantojot TIR grāmatiņu (TIR Konvencija);
- izmantojot ATA grāmatiņu kā tranzīta dokumentu;
- izmantojot Reinas Manifestu (pārskatītās Konvencijas par kuģošanu Reinā 9. pants);
- izmantojot 302. veidlapu, ko nosaka Ziemeļatlantijas Līguma Valstu Pušu Konvencija par to karaspēka vienību tiesisko statusu, kas parakstīta 1951. gada 19. jūnijā Londonā;
- pa pastu (ieskaitot pakas).

Visplašāk praksē tiek piemērota preču pārvietošana, izmantojot TIR grāmatiņu. Preču pārvietošanai izmantojot TIR grāmatiņu piemēro šādus nosacījumus:

- 1) preču pārvietošana ir sāka vai tai jābeidzas ārpus Kopienas, vai
- 2) preču pārvietošana attiecas uz precēm, kuras ir jāizkrauj Kopienas muitas teritorijā un kuras konvojē ar precēm, lai izkrautu kādā trešajā valstī, vai

3) preču pārvietošana notiek starp diviem Kopienas punktiem, šķērsojot kādas trešās valsts teritoriju.

TIR procedūras piemērošanas nosacījumi.

- a) Preču pārvadājuma laikā preces netiek pārkrautas un ir ievietotas autotransporta līdzekļos, sakabinātos transportlīdzekļos, konteineros (lai ar minētiem transportlīdzekļiem būtu iespējams veikt TIR pārvadājumu viņiem jābūt atbilstoši sertificētiem. Sertificēšanu veic garantējošā asociācija un apstiprina muitas iestāde. Sertifikāts tiek izdots uz diviem gadiem. Sertificēšana nav nepieciešama transportlīdzekļiem, kas pārvadā smagsvara vai lielgabarīta kravas);
- b) Preču pārvadājums, vai noteiktā pārvadājuma daļa, notiek izmantojot autotransportu (pa autoceļiem);
- c) Preču pārvadājumam ir jāšķērso vismaz vienu robežu (Kopienas muitas teritorija ir uzskatāma par vienu teritoriju, un TIR procedūra nevar tikt piemērota preču nosūtīšanai (procedūru uzsāk un pabeidz Kopienā) no viena punkta minētajā teritorijā uz otru ja netiek šķērsota trešās valsts teritorija).

TIR pārvadājumā var tikt iesaistītas vairākas nosūtītājas un saņēmēja muitas iestādes, kuru kopējais skaits nedrīkst pārsniegt četras (nepieciešamības gadījumā, secīgi izmantojot divas TIR karnetes (katrā karnetē veic atsauci uz otru) nosūtītāja muitas iestāžu skaitu var palielināt līdz 3 un saņēmēju muitas iestāžu skaitu līdz 4). TIR pārvadājuma laikā (ievērojot konvencijas noteikumus) sākotnēji norādītā saņēmēja muitas iestāde var tikt mainīta uz citu.

TIR karnetes aizpildīšana, iesniegšana un noformēšana nosūtītāja muitas iestādē

1. TIR karnetes aizpildīšana.

Katram transportlīdzeklim (piekabe, kontainers) sagatavo atsevišķu TIR karneti. Tomēr atsevišķa TIR karnete var tikt sagatavota sakabinātiem transportlīdzekļiem (vairākiem konteineriem, kas tiek pārvadāti ar vienu transportlīdzekli vai ar sakabinātiem transportlīdzekļiem). Minētajā gadījumā TIR karnetes manifestā atsevišķi jānorāda katrā transportlīdzeklī iekrautās preces.

Pārvadājot vienlaicīgi parastās un smagsvara / lielgabarīta preces nepieciešams noformēt divas karnetes: “parastā” un karnete smagsvara / lielgabarīta kravas pārvadāšanai (piemēram: ar transportlīdzekli (vilcējs + piekabe), kas arī ir prece pārvadā plombējamās (parastās) preces. Transportlīdzeklim sagatavo TIR karneti smagsvara / lielgabarīta preču pārvadāšanai, precēm kuras pārvadā ar minēto transportlīdzekli-precī “parasto” karneti (transportlīdzeklim-precei jābūt sertificētām)).

TIR karneti aizpilda saskaņā ar 1975.gada 14.novembra Muitas Konvencijas par starptautiskajiem preču pārvadājumiem, izmantojot TIR karneti (turpmāk - TIR konvencija) I. pielikuma noteikumiem, pamatojoties uz pārvadājumam atbilstošiem dokumentiem:

a) derīgs Transportlīdzekļa atestācijas sertifikāts kravas pārvadāšanai ar muitas plombām (Ja ar transportlīdzekli tiks pārvadāta smagsvara/lielgabari vai dzīvu dzīvnieku krava uz TIR karnetes vāka un visām TIR karnetes lapām 10.ailē ir jānorāda angļu valodā “heavy or bulky good” vai franču valodā “marchandises pondéreuses ou volumineuses”, minētajā gadījumā Transportlīdzekļa atestācijas sertifikāts nav nepieciešams);

b) dokuments, kas apliecina iepriekšējā muitas režīma / procedūras piemērošanu (izvešanas muitas deklarācija; tranzīta deklarācija un citi);

c) preču pārvadājuma dokuments (piemēram CMR pavadzīme);

d) preču rēķins / invoice;

e) citi nepieciešamie dokumenti:

1) Ja TIR karnetē nepietiek vietas, TIR karnetei var tikt pievienoti pielikumi. Minētiem pielikumiem (piemēram, par tādu pielikumu var kalpot Iekraušanas lapa) ir jāsaturs visa nepieciešamā informācija par precēm, kura tiek uzrādīta TIR karnetes manifestā (TIR karnetes 9.-11.ailēs). Komerciālajam preču aprakstam jāsaturs tādus datus, kuri izslēgtu iespēju TIR procedūras laikā samainīt preces, kuras tiek pārvadātas izmantojot TIR karneti.

Uar pielikuma pievienošanu ieraksta TIR karnetes 8.ailē (piemēram, pievienojumā dokumenta Nr. un datums). Pievienojamo dokumentu piestiprina pie TIR karnetes vāka vai pie katras TIR karnetes lapas tā, lai pievienojamo dokumentu izņemšana no TIR karnetes vāka/lapas atstātu pēdas (kā viens no dokumentu piestiprināšanas tehniskiem līdzekļiem ir pieļaujams skavotājs).

Dokumenti, kuri kalpo kā TIR karnetes pielikums, var tikt pievienoti pie TIR karnetes arī gadījumos, kad TIR karnetes manifestā ir pietiekami vietas, lai ierakstītu visu nepieciešamo informāciju par precēm.

Saskaņā ar pastāvošo TIR karnetes noformēšanas praksi, izpildot visus nepieciešamos nosacījumus (preces komerciālais apraksts, daudzums un citi TIR karnetes manifestā pieprasāmie dati ir uzrādīti pielikumā, kas pieņemamā veidā pievienots pie TIR karnetes. Par TIR karnetes pielikumu var kalpot arī komerciālais dokuments), TIR karnetē var tikt neuzrādīta prece, kurai ar TIR karneti tiek piemērota TIR procedūra. Šajā gadījumā TIR karnetē jābūt tiešai atsaucei uz pievienojamo pielikumu - 8.ailē pievienojamā dokumenta Nr., datums un lapu skaits; kravas vietu (iepakojumu) veidu, daudzumu un preču kopējo bruto svaru uzrāda TIR karnetes manifesta 9.-11.ailēs.

2) Nosūtītāja muitas iestāde var pieprasīt, lai TIR karnetei būtu pievienoti nepieciešamie dokumenti (iesaiņojumu apraksti, fotoattēli, rasējumi utt.) smagsvara vai lielgabari kravas identificēšanai. Minētiem dokumentiem ir jābūt piestiprinātiem TIR karnetes vāka iekšpusei (otrajai lappusei). TIR karnetes visu lapu 8.ailē izdara atzīmi par šo dokumentu pievienošanu (piemēram, pievienojamā dokumenta Nr. un datums). Nosūtītāja muitas iestādes amatpersona apstiprina visus TIR karnetei pievienotos dokumentus ar muitas zīmogu.

3) TIR procedūras piemērošanai var būt nepieciešami arī citi dokumenti, kuri netiek norādīti TIR karnetes 8.ailē (atzīmes par dokumenta esamību veic muitas amatpersonas), piemēram: sertifikāti (fito- un veterinārie), atļaujas (piemēram stratēģiskas nozīmes preču tranzītam) un citi.

4) attiecīgajos gadījumos, Biedrības “Autopārvadātāju asociācija “Latvijas auto”” saskaņojums, transportlīdzekļa, kas nav TIR karnetes turētāja īpašumā, izmantošanai TIR procedūrā).

Ja pirms dokumentu iesniegšanas muitas iestādē (pirms karnetes “atvēršanas”) TIR karnetē nepieciešams veikt labojumus, tad kļūdaino ierakstu pārsvītrot (tā, lai pārsvītrotais ieraksts būtu salasāms) un brīvajā vietā blakus ieraksta pareizās ziņas, apstiprinot labojumus ar TIR karnetes turētāja parakstu. Minētos labojumus ar savu parakstu un muitas zīmogu apstiprina muitas iestādes amatpersona.

TIR karnetes turētājam ir elektroniski jāiesniedz TIR karnetes datus. Latvijā tiek lietota Jaunās datorizētās tranzīta sistēmas (NCTS) - MCC programma, tos iesūtot:

- nosūtītāja muitas iestādei (atverot TIR karneti, vai saliktās kravas gadījumā – katras iekraušanas vietas muitas iestādē);
- ievēšanas muitas iestādei (muitas iestādē uz ES robežas ar trešo valsti, pārvietojot preces ar trešajā valstī atvērto TIR karneti uz ES).

Elektroniski iesniedzamo TIR karnetes datu struktūra un norādāmā informācija ir noteikti saskaņā ar Regulas Nr.2454/93 37., 38., 37.a un 37.c pielikumu.

2. TIR karnetes noformēšana nosūtītājā / ievēšanas muitas iestādē.

Lai pieteiktu un piemērotu TIR procedūru TIR karnetes turētājs (TIR karnetes turētāja pilnvarots pārstāvis, piemēram – transportlīdzekļa vadītājs) iesniedz nosūtītāja/ievēšanas muitas iestādē TIR karneti (grāmatiņu un elektronisku deklarāciju), pavaddokumentus un uzrāda transportlīdzekli ar precēm.

Nosūtītāja/ievēšanas muitas iestāde veic iesniegto dokumentu pārbaudi, kā arī nepieciešamības gadījumā preču un transportlīdzekļa muitas fizisko kontroli. Izlaižot preces TIR procedūrā, nosūtītāja/ievēšanas muitas iestāde veic attiecīgās atzīmes (norāda: muitas iestādi, kurā noteiktajā termiņā ir jāuzrāda preces un karneti, uzliktos muitas nodrošinājumus, attiecīgajos gadījumos, pārvadājuma obligāto maršrutu un cit.) TIR karnetē un apstiprina TIR karneti (grāmatiņu un elektronisku deklarāciju). Noformētu TIR karneti kopā ar tranzīta pavaddokumenta izdruku (elektroniskās deklarācijas izdruka) un iesniegtiem pavaddokumentiem atdod TIR karnetes turētājam.

3. TIR karnetes noformēšana saņēmēja / izvešanas muitas iestādē.

Lai pabeigtu TIR pārvadājumu vai TIR operāciju (TIR pārvadājuma daļa, kas tiek veikta pa attiecīgas valsts teritoriju), TIR karnetes turētājs uzrāda saņēmēja/izvešanas muitas iestādē, kura tika norādīta TIR karnetē (vai arī citā muitas iestādē – ja TIR operācijai bija noteikts maršruts, kas netika ievērots TIR karnetes turētājam ir jāinformē par to tuvāko muitas iestādi) preces, transportlīdzekli un iesniedz TIR karneti ar pavaddokumentiem un tranzīta pavaddokumentu. Saņēmēja/izvešanas muitas iestāde veic iesniegto dokumentu un muitas nodrošinājumu pārbaudi (nepieciešamības gadījumā preču un transportlīdzekļa

muitas fizisko kontroli) un noslēdz TIR karneti (tiek pabeigts TIR pārvadājums) vai atbilstoši noformē TIR karnetes zaļo lapu (tiek pabeigta TIR operācija, transportlīdzeklim šķērsojot robežu tiks uzsākta nākamā TIR operācija TIR pārvadājuma ietveros).

4. Ceļu satiksmes negadījumi vai citi starpgadījumi TIR pārvadājuma laikā.

Ja ceļu satiksmes negadījumā vai prettiesisku darbību rezultātā (ir nozagta prece) ir bojāts transportlīdzekļa kravas nodalījums, muitas nodrošinājumi vai prece, TIR karnetes turētājam ir jāinformē tuvāko muitas iestādi par minēto notikumu. Muitas iestādes amatpersona, ierodoties notikuma vietā, veic muitas fizisko kontroli, aizpilda TIR karnetes Protokolu un noformē muitas apskates aktu.

Ja ceļu satiksmes negadījuma rezultātā vai citu iemeslu dēļ, transportlīdzeklis ir salūzis un lai turpinātu TIR pārvadājumu nepieciešams veikt transportlīdzekļa remontu, TIR karnetes turētājs informē tuvāko muitas iestādi par minēto notikumu (muitas iestāde apstiprina TIR karnetes turētāja iesniegumu par remonta pieteikšanu). Remontu veic muitas iestādes amatpersonas uzraudzībā, vai saņemot muitas iestādes atļauju bez tādas uzraudzības. Pēc transportlīdzekļa remonta pabeigšanas TIR karnetes turētājs informē muitas iestādi (kurā tika pieteikts remonts) par remontdarbu pabeigšanu uzrāda preces un transportlīdzekli. Muitas iestāde remonta pieteikšanas iesniegumā (TIR karnetes turētais atkārtoti iesniedz muitas iestādē apstiprināto iesniegumu) ieraksta jauno preču uzrādīšanas termiņu.